

BROEDVOGELINVENTARISATIE VAN HET "KERCKEBOSCH" (Gemeente Rhenen)

oppervlakte: ongeveer 11 ha

jaar : 2004

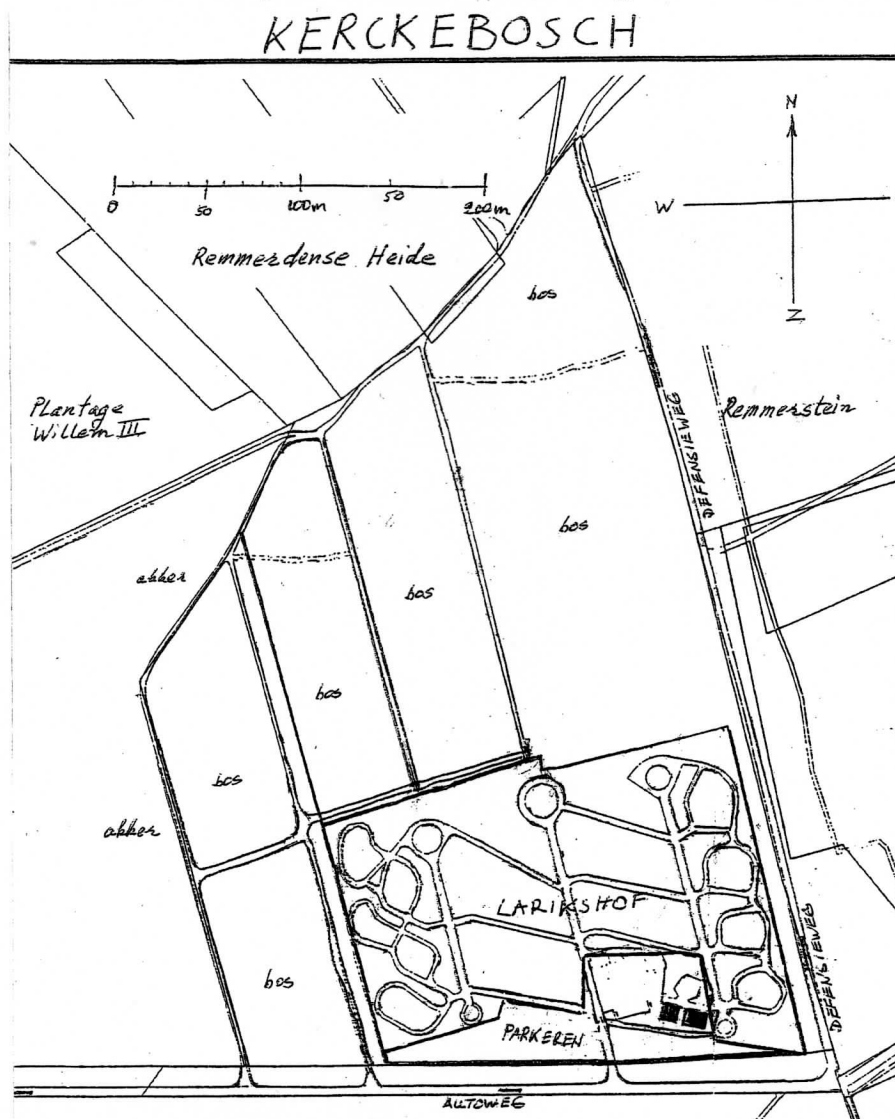
Het gebied.

Dit kleine gebied, waarvan de Rhenense begraafplaats "Larikhof" deel uitmaakt, ligt op de zuidflank van de Utrechtse Heuvelrug, grenst in het zuiden aan de zogenaamde "Autoweg", die vanaf de provinciale weg tussen Elst en Remmerden naar het oosten loopt. De grens in het oosten wordt gevormd door de zgn. "Defensieweg". In het NW ligt het gebied tegen de "Remmerdense Heide" aan, die in het bezit is van de stichting Het Utrechts Landschap, en langs de ZW-rand bevindt zich bouwland.

De begraafplaats Lariksgof in het zuidoostelijke deel beslaat ca. 4 ha van het totaal van 11 ha en het aangrenzende bosgedeelte in het noord- en zuidwesten \approx 7 ha.

De Larikhof is parkachtig en heeft een afwisselende begroeiing van (zeer) laag tot hoog, met veel kleine open plekken, terwijl het - grotere - restgedeelte voornamelijk uit hoogopgaand naaldbos bestaat met vooral grove den, douglasspar en lariks, waartussen zich een aantal open of halfopen plekken bevinden met struikgewas of halfopgaand hout. Een deel van het gebied is archeologisch van belang in verband met de aanwezigheid van "Celtic Fields", die zich onder het maaiveld bevinden en nu (nog?) niet zichtbaar zijn.

De hieronder volgende plattegrond is gebaseerd op een door de Gemeente Rhenen verstrekte kopie van de kadastrale kaart d.d. 16-12-2003.

Reden, methode en deelnemers.

Zover mij bekend, is het Kerckebosch nog niet eerder op broedvogels geïnvventariseerd. Daar de begraafplaats Larikshof binnen afzienbare tijd naar het noorden resp. noordwesten moet worden uitgebreid (waarvoor een deel van het bos moet worden gekapt), vonden de Gemeente Rhenen en de Vogelwerkgroep van de Kon. Ned. Natuurhistorische Vereniging het gewenst de ornithologische situatie van het gebied vóór deze ingreep vast te leggen. De uitkomst kan dan worden vergeleken met latere situaties.

De inventarisatie vond plaats conform de richtlijnen van het BMP (Broedvogel Monitoring Project) van het SOVON (Handleiding van Dijk 1996). Er werden negen ochtendbezoeken gebracht, een avondbezoek en twee controlebezoeken later in het seizoen. De ochtendbezoeken vonden plaats op de volgende dagen: 6/3, 13/3, 26/3, 10/4, 17/4, 24/4, 7/5, 29/5 en 3/6. Er volgden twee na-bezoeken: op 14/6 en 24/7 ter completering van de gegevens.

De vrijwillige deelnemers inventariseerden onder auspiciën van de Vogelwerkgroep van de KNNV, Afdeling Wageningen. Het waren (in alfabetische volgorde) in wisselende samenstelling:

Theo Hazeleger, Piet van Klaveren, Tom van Koesveld, Jan Mulder, Rolf von Poppe, Dirk Prins, Han Runhaar, Klaas Scholte en Gerard Vernooij. Allen verdienen een woord van dank voor hun onmisbare medewerking.

Het resultaat (zie ook de bijgevoegde lijst).

Het totale aantal broedvogelterritoria bedroeg 114; dat is een dichtheid van 10,4 per ha.

Op de coulissenachtig begroeide begraafplaats van ongeveer 4 ha werden 52 territoria gevonden. De dichtheid van de populatie was daar dus 13 per ha. Het bosgebied buiten de begraafplaats huisvestte 62 territoria op ongeveer 7 ha, hetgeen een dichtheid van 8,9 per ha betekent.

Hoe klein dit gebied ook is, de uitkomst bevestigt de algemeen aanvaarde stelling dat een coulissenbos meer territoria kan herbergen dan een bos met voornamelijk hoogopgaand hout.

Van betekenis is dat beide gemeten dichtheden naar mijn weten hoger zijn dan de dichtheden die de laatste 10 à 15 jaar in de bosachtige streken rond Rhenen zijn voorgekomen, dit met uitzondering van het qua broedvogelbiotopen zeer gunstig gelegen zuidelijk deel van de Grebbeberg, dat vergelijkbare cijfers oplevert. Het Kerckebosch kan dus worden gekwalificeerd als een in ornithologisch opzicht uitgesproken gunstig bosachtig terrein.

Daarmee is nog niet alles gezegd, want het aantal van 33 getelde soorten "mag er zeker ook zijn", wanneer rekening wordt gehouden met de geringe oppervlakte van het gebied.

Deze gunstige beoordeling geldt echter niet slechts voor de kwantiteit, maar ook voor de kwalitatieve samenstelling van de broedvogelpopulatie. Dit blijkt onder andere uit de 6 territoria van de Geelgors en de territoria van de Wielewaal, Sijs, Goudvink en Grauwe Vliegenvanger.

De toekomst.

De vraag kan worden gesteld hoe de uitbreiding van de begraafplaats de omvang en samenstelling van de broedvogelpopulatie zal beïnvloeden. Het antwoord is niet moeilijk. Wanneer de Gemeente Rhenen dezelfde fantasierijke en gevarieerde inrichting toepast als op de bestaande begraafplaats, dan mag op middellange termijn een toename van de populatie

worden verwacht en wellicht ook een verdere gunstige uitwerking op de kwaliteit, al zal de samenstelling iets veranderen. De hoge dichtheid van de huidige begraafplaats (en de soortenrijkdom) is voor deze prognose een goede graadmeter.

Het spreekt na het bovenstaande wel vanzelf dat een saaie inrichting met weinig lage begroeiing en het ontbreken van hoogte - bij in lange rijen geplaatste graven - de vogelstand in ongunstige zin zal beïnvloeden.

LIJST VAN DE INVENTARISATIE 2004.

Aantal Territoria

Boomklever	1	Matkopmees	1
Boomkruiper	3	Merel	10
Boomleeuwerik	1	Pimpelmees	2
Boompieper	3	Roodborst	4
Buizerd	1	Staartmees	1
Fitis	10	Sijs	1
Geelgors	6	Tjiftjaf	9
Glanskopmees	1	Tuinfluitier	2
Goudhaantje	3	Vink	12
Goudvink	1	Vlaamse Gaai	2
Grauwe Vliegenvanger	1	Wielewaal	1
Grote Bonte Specht	4	Winterkoning	6
Heggenmus	4	Zanglijster	3
Holenduif	1	Zwarte Kraai	1
Houtduif	2	Zwarte Mees	1
Huismus	1	Zwartkop	8
Koolmees	7		

Totaal aantal territoria:	114
Aantal soorten :	33
Aantal territoria per ha	10,4

Op de begraafplaats (Larikshof) van ca. 4 ha waren 52 territoria = 13 p/ha
 In het bos van ca. 7 ha waren 62 territoria = 8,9 p/ha

Rhenen , 29 maart 2005.

namens de Vogelwerkgroep KNNV / Wageningen:

R.H. von Poppe
 Candialaan 2
 3911 BA RHENEN